

IV

(Zawiadomienia)

ZAWIADOMIENIA INSTYTUCJI I ORGANÓW UNII EUROPEJSKIEJ

RADA

Wytyczne Unii Europejskiej dotyczące wdrażania koncepcji „Państwa wiodącego” w kwestiach konsularnych

(2008/C 317/06)

Wprowadzenie

1. Niniejsze wytyczne nawiązują do wytycznych Rady w sprawie ochrony konsularnej obywateli UE w państwach trzecich z dnia 16 czerwca 2006 r. (przypis: dok. 10109/2/06 REV 2) oraz do dokumentu nr 10715/07 zatwierdzonego przez Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa; mają one służyć wdrożeniu konkluzji Rady ds. Ogólnych i Stosunków Zewnętrznych z dnia 18 czerwca 2007 r., których celem było „zacieśnienie współpracy konsularnej między państwami członkowskimi UE przez wdrożenie koncepcji państwa wiodącego w kwestiach konsularnych”. Konkluzje te głoszą, że „w razie poważnego kryzysu mającego implikacje konsularne — bez uszczerbku dla zasady, że to państwa członkowskie odpowiadają w pierwszej kolejności za zapewnienie swoim obywatelom ochrony — »państwo wiodące« będzie starało się, aby wszyscy obywatele Unii Europejskiej otrzymali pomoc, i będzie na miejscu koordynowało działania pozostałych państw członkowskich”.
 2. Niniejsze wytyczne opracowano z myślą o wypełnieniu obowiązku, o którym mowa w art. 20 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, oraz zadań dotyczących współpracy, o których mowa w art. 20 Traktatu o Unii Europejskiej. Państwo członkowskie dobrowolnie przyjmuje na siebie rolę „państwa wiodącego”, przy udziale i czynnym wsparciu wszystkich pozostałych państw członkowskich. W każdym przypadku pozostałe państwa członkowskie nadal monitorują na miejscu sytuację swoich obywateli, wymieniają się informacjami i ocenami sytuacji, a w razie potrzeby dostarczają posiłków i zasobów uzupełniających.
 3. Zgodnie z dokumentem 10715/07 zatwierdzonym przez Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa, po trwającym właśnie okresie próbnym, w którym mają być zwłaszcza zorganizowane dalsze ćwiczenia, państwa członkowskie, opierając się na zebranych doświadczeniach, przeanalizują możliwość sformalizowania tej współpracy przez podjęcie decyzji prawnej.
 4. Niniejsze wytyczne w żadnym wypadku nie zakazują podejmowania innych, dodatkowych form współpracy czy koordynacji, zależnie od konkretnych okoliczności, które mogą w państwach trzecich towarzyszyć poważnemu kryzysowi mającemu implikacje konsularne.
 5. Niniejsze wytyczne nie są wiążące pod względem prawnym i skierowane są wyłącznie do państw członkowskich, Komisji Europejskiej i Sekretariatu Generalnego Rady. Niniejsze wytyczne zostają ogłoszone w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
1. **Zgłoszenie „państwa wiodącego”**
 - 1.1. Państwo członkowskie, które pragnie objąć funkcję „państwa wiodącego” w państwie trzecim, zgłasza to przez sieć COREU. O jego zgłoszeniu zostają poinformowane misje i placówki w danym państwie trzecim podczas lokalnego spotkania koordynacyjnego.

- 1.2. Jeżeli funkcję „państwa wiodącego” w jednym państwie trzecim pragną wspólnie objąć dwa państwa członkowskie, zgłaszają to wspólnie przez sieć COREU. Jeżeli są co najmniej dwa „państwa wiodące”, odpowiednio podzielone zostają obowiązki i jasno określone warunki koordynacji.
- 1.3. Jeżeli w ciągu 30 dni żadne inne państwo członkowskie nie zgłosi sprzeciwu przez sieć COREU, dane państwo członkowskie zostaje ogłoszone „państwem wiodącym” w danym państwie trzecim i rolę tę odgrywa, dopóki swojej rezygnacji nie ogłosi w sieci COREU.
- 1.4. Wykaz państw trzecich, w których jakieś państwo członkowskie odgrywa rolę „państwa wiodącego”, aktualizowany jest przez Sekretariat Generalny Rady, gdy tylko otrzyma on zgłoszenie lub rezygnację „państwa wiodącego”. Wykaz ten jest ogłaszany na stronie konsularnej SITCEN-u i jest regularnie przekazywany państwu członkowskiemu.
- 1.5. Jeżeli poważny kryzys mający implikacje konsularne wystąpi w państwie trzecim, w którym żadne państwo nie zostało ogłoszone „państwem wiodącym”, wtedy co najmniej jedno państwo członkowskie może natychmiast przyjąć na siebie tę funkcję, o ile poinformuje o tym przez sieć COREU lub innymi odpowiednimi kanałami. Państwa członkowskie mogą zrezygnować z pomocy „państwa wiodącego” zgodnie z pkt 2.2.

2. Zadania „państwa wiodącego”

2.1. „Państwo wiodące” przyjmuje na siebie następujące zadania:

- a) Poza sytuacjami kryzysowymi „państwo wiodące” — za pośrednictwem szefa swojej misji lub placówki akredytowanej w danym państwie trzecim, we współpracy z państwem sprawującym na szczeblu lokalnym przewodnictwo Unii Europejskiej — koordynuje opracowanie najbardziej odpowiednich środków przygotowawczych. „Państwo wiodące” tworzy plan ewakuacji osób podlegających ochronie, o których mowa w pkt 3.1, i informuje o nim przedstawicielstwa państw członkowskich oraz delegację Komisji.
- b) Jeżeli wystąpi poważny kryzys mający implikacje konsularne, „państwo wiodące” ma za zadanie zorganizować pomoc dla osób podlegających ochronie, o których mowa w pkt 3.1. „Państwo wiodące” informuje państwa członkowskie dotknięte daną sytuacją kryzysową o jej rozwoju. Na miejscu szef misji lub placówki „państwa wiodącego” ma za zadanie ułatwiać współpracę lokalną między państwami członkowskimi, które uruchomiły dodatkowe zasoby kadrowe, finansowe, sprzętowe i sanitarne, w myśl pkt 5.2. Szef misji lub placówki „państwa wiodącego” odpowiada także za koordynację i prowadzenie operacji pomocowych, zbiórek i, w razie potrzeby, ewakuacji do bezpiecznego miejsca, korzystając ze wsparcia pozostałych zainteresowanych państw członkowskich.

2.2. Gdy zdaniem „państwa wiodącego” należy przeprowadzić ewakuację osób podlegających ochronie, o których mowa w pkt 3.1, państwo to przekazuje odpowiednią informację odnośnym państwom członkowskim na szczeblu lokalnym i do stolic. Odnośne państwa członkowskie informują z kolei „państwo wiodące”, jak się zapatrują — jako państwo — na propozycję ewakuacji oraz czy chcą korzystać z pomocy ewakuacyjnej „państwa wiodącego”. Jeżeli państwo członkowskie rezygnuje z tej pomocy, oznacza to, że samo przejmuje odpowiedzialność za ochronę swoich obywateli i innych osób podlegających ochronie, które ewentualnie korzystają z jego pomocy konsularnej. Jego obywatele oraz inne osoby podlegające ochronie i ewentualnie korzystające z jego pomocy konsularnej nadal mogą — zgodnie z zasadą równego traktowania — otrzymywać pomoc od „państwa wiodącego”. „Państwo wiodące” nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne konsekwencje decyzji państwa członkowskiego, by zrezygnować z jego pomocy.

2.3. Osoby podlegające ochronie poddają się ewakuacji dobrowolnie. W razie ewakuacji odpowiedzialność „państwa wiodącego” kończy się z chwilą, gdy ewakuowane osoby dotrą do bezpiecznego miejsca wyznaczonego przez to państwo. Doprowadzenie tych osób do innego miejsca poza wyznaczonym bezpiecznym miejscem nie wchodzi w zakres zadań „państwa wiodącego”.

2.4. Jeżeli „państwo wiodące” stwierdzi — w przeciwieństwie do innych państw członkowskich — że nie należy jeszcze przystępować do ewakuacji, powinno ono w miarę możliwości zapewnić pomoc i koordynację w działaniach pomocy podejmowanych przez pozostałe państwa członkowskie.

3. Osoby podlegające ochronie

3.1. Każda osoba mogąca otrzymać pomoc konsularną od swojego państwa członkowskiego może zwrócić się o pomoc do „państwa wiodącego”.

4. **Wymiana informacji** ⁽¹⁾

- 4.1. Aby „państwo wiodące” mogło dobrze wywiązać się ze swoich zadań, które określono w pkt 2.1, państwa członkowskie przekazują mu informacje bezwzględnie potrzebne (zgodnie z zasadą ograniczonego dostępu) do ich wykonania, zwłaszcza te, o których mowa w załączniku I, II i III do wytycznych z dnia 16 czerwca 2006 r.
- 4.2. „Państwo wiodące” zobowiązuje się, że informacje te będzie wykorzystywać jedynie do wykonania zadań, które na nim spoczywają jako na „państwie wiodącym”.
- 4.3. Informacje te są na szczeblu lokalnym przekazywane, według wspólnie ustalonych zasad, szefowi misji lub placówki „państwa wiodącego” przez szefów misji lub placówki akredytowanej w danym państwie trzecim.
- 4.4. Jeżeli jakieś państwo członkowskie nie wyznaczyło szefa misji lub placówki akredytowanej w państwie trzecim, przekazuje ono konieczne informacje „państwu wiodącemu” według wspólnie ustalonych zasad.
- 4.5. Jeżeli państwo członkowskie nie przekazuje „państwu wiodącemu” informacji lub przekazuje mu informacje niekompletne, „państwo wiodące” nie może się w pełni wywiązać ze swoich zadań, które określono w pkt 2.1. W takim przypadku „państwo wiodące” wypełnia swój obowiązek niesienia pomocy tylko w takim stopniu, w jakim pozwalają na to informacje, którymi dysponuje.

5. **Pomoc „państwu wiodącemu” w realizacji zadań**

- 5.1. Z uwagi na zasadę europejskiej solidarności i z uwagi na to, że to państwa członkowskie odpowiadają w pierwszej kolejności za zapewnienie swoim obywatelom ochrony, państwa członkowskie pomagają „państwu wiodącemu” we właściwej realizacji jego zadań.
- 5.2. W związku z tym „państwo wiodące” może zwrócić się do pozostałych państw członkowskich, by w sytuacji kryzysowej dobrowolnie oddały mu do dyspozycji zasoby logistyczne i ludzkie. Przedstawiciele państw członkowskich mogą w ramach krajowego zespołu reagowania kryzysowego udzielić „państwu wiodącemu” pomocy na szczeblu lokalnym. „Państwo wiodące” może również posłużyć się takimi instrumentami, jak wspólnotowy mechanizm ochrony ludności czy też istniejące w Sekretariacie Generalnym Rady struktury zarządzania kryzysowego, oraz skorzystać ze wsparcia logistycznego oferowanego przez lokalną delegację Komisji Europejskiej. „Państwo wiodące” oraz odnośna delegacja Komisji ustalają rolę Komisji w fazie planowania. Personel Komisji nie przejmuje zadań konsularnych.
- 5.3. „Państwo wiodące” przedstawia państwom członkowskim zestawienie wydatków, które samo poniosło i które poniosły państwa członkowskie określone w pkt 5.2.
- 5.4. „Państwo wiodące” może się zwrócić do pozostałych państw członkowskich o zwrot wydatków, które poniosło z racji pełnienia swojej funkcji. Jeżeli wystąpi o taki zwrot wydatków, państwa członkowskie pokrywają wydatki związane z pełnieniem jego funkcji proporcjonalnie do liczby osób, które otrzymały pomoc. Kwota przeznaczona do zwrotu zostaje pomniejszona, w odnośnych przypadkach, o ich własne wydatki określone w pkt 5.2. Państwa członkowskie mogą otrzymać zwrot poniesionych kosztów od osób, którym udzieliły pomocy, na podstawie zobowiązań do spłaty zbieranych w miarę możliwości przez „państwo wiodące” w trakcie operacji pomocowej zgodnie z decyzją 95/553/WE dotyczącą ochrony obywateli Unii Europejskiej przez przedstawicielstwa dyplomatyczne i konsularne.
- 5.5. Jeżeli osoba, która podlega ochronie i która otrzymała pomoc od „państwa wiodącego”, domaga się odszkodowania w związku ze szkodą poniesioną w trakcie akcji pomocowej „państwa wiodącego”, państwo to oraz państwo członkowskie, którego obywatelem jest dana osoba, konsultują się i rozpatrują działania dodatkowe zgodnie ze swoim prawem i wewnętrznymi procedurami oraz zgodnie z prawem międzynarodowym.

6. **Podanie do wiadomości publicznej**

- 6.1 Państwa członkowskie podejmują odpowiednie działania, aby o niniejszych wytycznych poinformować wszystkie osoby mogące otrzymać od nich pomoc konsularną, szczególnie za pośrednictwem stron internetowych z poradami dla podróżujących.

⁽¹⁾ Jeżeli chodzi o przetwarzanie danych osobowych zgromadzonych i zarejestrowanych w celu wykonania niniejszych wytycznych, obowiązują odnośne przepisy UE, zwłaszcza dyrektywa Rady i Parlamentu Europejskiego nr 95/46/WE w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych.